

Nr 62.

Ankom till riksdagens kansli den 11 april 1945 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av lokaler för högsta domstolen och Svea hovrätt.

(4:e avd.)

I propositionen nr 98 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 16 februari 1945, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1945/46 å kapitalbudgeten under rubrik Statens allmänna fastighetsfond anvisa dels till Anordnande av lokaler för högsta domstolen ett investeringsanslag av 400 000 kronor, dels ock till Anordnande av lokaler för Svea hovrätt ett investeringsanslag av 225 000 kronor.

Under erinran att processreformen medförde att muntlig förhandling skulle införas i högsta domstolen samt att utsträckt dylik förhandling skulle förekomma inom hovrätterna, har departementschefen framlagt förslag om tillgodoseende av de ökade lokalbehov som härav föranledas för högsta domstolen och Svea hovrätt. Till grund för förslaget ligga av byggnadsstyrelsen i skrivelser den 7 december 1944 framlagda utredningar med kostnadsberäkningar. Till förberedande åtgärder för tillgodoseende av bland annat nu ifrågavarande båda domstolars lokalbehov ha för innevarande budgetår anvisats 350 000 kronor.

Redan vid 1944 års riksdags prövning av frågan om kanslihusannexet angavs att högsta domstolen, som för närvarande disponerar vissa rum på kungl. slottet, lämpligen borde kunna få sina lokaler i det vid Riddarhus-torget belägna Gamla rådhuset, vilket förvärvats av staten enligt 1940 års markavtal med Stockholms stad. I anslutning härtill föreslås nu, att nämnda fastighet inredes för att kunna tagas i anspråk av högsta domstolen och lagrådet. Ombyggnadskostnaderna hava beräknats till 1 750 000 kronor. Av byggnadsstyrelsen har påpekats, att detta belopp visserligen kan förefalla högt, men att det borde jämföras med den till staden erlagda låga köpeskillingen 900 000 kronor, en summa, som styrelsen ansett med omkring 800 000 kronor understiga fastighetens markvärde. För arbetena å Gamla rådhuset erfordras under nästkommande budgetår enligt gjorda beräkningar 400 000 kronor.

Beträffande Svea hovrätt innebär departementschefens i överensstämmelse
Bihang till riksdagens protokoll 1945. 6 saml. Nr 54—62.

melse med byggnadsstyrelsens utredning framlagda förslag, att hovrätten — i enlighet med vad som redan vid 1944 års riksdag förutsattes — kvarstannar inom det tillsammans med kammarkollegiet disponerade Gamla kungshuset på Riddarholmen, varvid ämbetslokaler beredas kammarkollegiet annorstädes. Ombyggnadskostnaderna, 550 000 kronor, överstiga, på grund av ytterligare inredning av tjänsterum på vinden, med 25 000 kronor de vid 1944 års riksdag angivna. Av dessa kostnader hava 225 000 kronor ansetts erforderliga för nästkommande budgetår.

För egen del erinrar *departementschefen*, att de nu närmast verkställda utredningarna tagit sikte på att klarlägga möjligheterna att inom Gamla rådhuset bereda utrymme jämväl för någon annan institution än högsta domstolen och lagrådet samt att emellertid ett av professorn I. Tengbom i sådant hänseende framlagt förslag, innebärande att jämväl regeringsrätten borde inrymmas i byggnaden, måst övergivas. I anslutning härtill har departementschefen anfört följande.

Med hänsyn till utredningens resultat har jag ansett mig böra biträda byggnadsstyrelsens nu föreliggande förslag beträffande omändring och användning av Gamla rådhuset. I likhet med styrelsen anser jag alltså, att fastigheten lämpligen bör reserveras för disposition av högsta domstolen och lagrådet. Vissa utrymmen inom byggnaden kunna emellertid användas för arkivändamål. Därjämte bör övervägas, huruvida ej för bästa möjliga utnyttjande av byggnaden vissa lokaler därstädes kunna tagas i anspråk för exempelvis några till justitieväsendet knutna kommittéer och sakkunnigutredningar.

Mot byggnadsstyrelsens förslag beträffande ändringsarbetena i Gamla kungshuset för beredande av lokaler åt Svea hovrätt har jag intet att erinra. Den av styrelsen för det utökade byggnadsprogrammet beträffande denna byggnad beräknade merkostnaden å 25 000 kronor synes väl motsvaras av det därigenom erhållna utrymmestillskottet.

I anslutning till vad här anförts förordar jag, att de numera föreliggande förslagen läggas till grund för utförande av de av styrelsen föreslagna ombyggnadsarbetena i Gamla rådhuset och Gamla kungshuset. Mot de för budgetåret 1945/46 äskade anslagsbeloppen har jag icke funnit anledning till erinran.

Enligt bestämmelserna i 1940 års markavtal kommer Gamla rådhuset att kunna disponeras av kronan först ett år efter det kronan till staden avträtt fastigheterna nr 3 och 4 i kvarteret Glasbruket å Kungsholmen (karolinska institutet). Kronan har givit staden besked, att kronan önskar uppskjuta avträdandet av nämnda fastigheter till den 1 juli 1948. I följd härav kommer kronan först den 1 juli 1949 att kunna tillträda gamla rådhusfastigheten. Då med hänsyn till beräknad tid för den nya rättegångsordningens ikraftträdande högsta domstolens nya lokaler böra vara disponibla senast den 1 januari 1948, har det — såsom framgår av propositionen 1944: 220 — förutsatts, att överenskommelse skall kunna träffas med Stockholms stad om tidigare tillträdesdag för fastigheten mot tillhandahållande temporärt av lokaler för de kommunala organ, vilka nu äro förlagda till byggnaden.

Det förslag, som i det föregående förordats, avser för hovrätternas vidkommande ett ordnande av lokalfrågan allenast för Svea hovrätt. Jämväl beträffande rikets övriga hovrätter erfordras för processreformens genomförande vissa byggnadsåtgärder, avseende för de beslutade nya hovrätterna

i Göteborg och Sundsvall nybyggnader samt för Göta hovrätt, skånska hovrätten och norrländska hovrätten om- eller tillbyggnader. Utredning rörande nämnda byggnadsfrågor pågår för närvarande inom byggnadsstyrelsen. Förslag i dessa ärenden torde längre fram få föreläggas riksdagen.

Efter genomförandet av den beslutade processreformen bliva de lokaler i kungl. slottet, varöver högsta domstolen hittills förfogat, uppenbarligen otillräckliga och ej heller i övrigt lämpliga för domstolen. I detta läge synes *Gamla rådhuset* med sina redan tidigare för domstolsbruk använda sessions-salar och sin delvis rätt väl bibehållna palatsinredning lämpa sig till lokaler för nämnda domstol. Detta framhölls redan i samband med 1944 års riksdags behandling av frågan om kanslihusannexet, varvid emellertid samtidigt uttalades förhoppningar om att i byggnaden skulle genom en ekonomisk rumsdisposition kunna beredas lokaler ej endast för högsta domstolen och lagrådet utan även för någon annan institution. Att så kunnat ske hade varit i hög grad önskligt redan i betraktande av rådande brist på ämbetslokaler. Särskilt starkt gör sig denna brist gällande i trakten kring kanslihuset. Förbises bör ej heller det rätt betydande kapitalutlägg, 1 750 000 kronor, vilket byggnadens förändring från dess nuvarande användning för kommunala kansliändamål till statliga domstolslokaler betingar. Härtill kommer den enligt 1940 års markavtal av staden beräknade köpeskillingen 900 000 kronor. Detta pris var visserligen i och för sig satt lågt med hänsyn till behövligheten av en restaurering, men lägges detsamma till ovannämnda ombyggnadskostnad å 1 750 000 kronor stiga utläggerna för Gamla rådhusets istandsättning och anpassning till lokaler för högsta domstolen och lagrådet till 2 650 000 kronor.

Utskottet.

Av tillkallad sakkunnig har nu utarbetats ett förslag, upptagande lokaler inom Gamla rådhuset för ej endast högsta domstolen och lagrådet utan även regeringsrätten. I likhet med byggnadsstyrelsen har emellertid departementschefen ej ansett detsamma kunna läggas till grund för propositionen i ämnet.

Med hänsyn främst till de erinringar, som från högsta domstolen och regeringsrätten rests mot detta preliminära förslag, torde ombyggnaden få ske efter den av departementschefen angivna mera begränsade planen, innebärande att inom Gamla rådhuset inrymmas allenast högsta domstolen och lagrådet.

Anslaget å 225 000 kronor till lokaler för Svea hovrätt har beräknats med utgångspunkt från att *Gamla kungshuset* på Riddarholmen skall helt tagas i anspråk av hovrätten och att kammarkollegiet, i enlighet med vad som redan tidigare förutsatts vid hithörande frågors prövning, skall avflytta därifrån. I denna del har propositionen ej givit utskottet anledning till erinran.

Med tillstyrkande alltså av propositionen får utskottet hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1945/46 under statens allmänna fastighetsfond anvisa

a) till *Anordnande av lokaler för högsta domstolen* ett investeringsanslag av 400 000 kronor;

b) till *Anordnande av lokaler för Svea hovrätt* ett investeringsanslag av 225 000 kronor.

Stockholm den 10 april 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 61.
